

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут
Кафедра «Філологія»

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни: Термінознавство (економічна, юридична термінологія)

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>	
Програма навчання	<i>Освітньо-професійна</i>	
Галузь знань	<i>03</i>	<i>Гуманітарні науки»</i>
Спеціальність	<i>035</i>	<i>Філологія»</i>
Освітня програма	<i>Технічний переклад у сфері морського бізнесу</i>	
Цикл дисциплін	<i>Вибіркові</i>	
Курс та семестр	<i>3 курс, 5 семестр</i>	
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ECTS / 90 академічних годин</i>	
Види аудиторних занять	<i>Лекції, практичні заняття</i>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	<i>-</i>	
Форми контролю	<i>Залік</i>	

Викладач:

*Шерстюк Ольга Ігорівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри «Філологія»,
olusha972@gmail.com*

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні мовно-термінологічної компетенції майбутнього фахівця, враховуючи особливості історичного формування й теперішнього стану економічної та юридичної термінології, а також процес вироблення концептуальних засад термінотворення і терміновживання економічних та юридичних термінів, виявленні основних моментів системної організації даних термінів на рівні номінації та парадигматики, з'ясуванні на функціональному рівні питань термінологізації та детермінологізації.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні

явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- 1) основні поняття термінознавства;
- 2) етапи становлення та розвитку термінознавства економічної та юридичної галузі;
- 3) термінологічні стандарти, що використовуються в економіці та юриспруденції;
- 4) структуру, семантику та особливості термінологічних лексичних одиниць, що використовуються в економічній та юридичній галузі.
- 5) типи економічних та правових термінів, основні способи творення термінів, що вживаються в економіці та юриспруденції

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) визначати структуру та семантику загальнонаукової, міжгалузевої та спеціальної термінологічної лексики економіки та права;
- 2) використовувати морфологічні, синтаксичні, семантичні та стилістичні розбіжності систем англійської та української мов, а також соціолінгвістичні й прагматичні чинники, які впливають на процес та результат функціонування та стандартизації певних терміносистем і номенклатур;
- 3) працювати із загальними, технічними та спеціальними (галузевими) джерелами інформації з метою отримання додаткової інформації (фонових знань) стосовно проблематики тексту оригіналу;
- 4) вільно вживати терміни економіки та юриспруденції в практичній діяльності та аналізувати специфіку термінів, що пов'язані з економічною та юридичною галуззю; користуватися термінологічними (друкованими та електронними) словниками, тезаурусами й стандартами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Предмет, об'єкт та основні поняття термінознавства як лінгвістичної дисципліни з урахуванням галузевої направленості.	2	2		6
2	Тема 2. Історичний та сучасний напрями українського та англійського термінознавства у галузі.	2	2		6
3	Тема 3. Професійна та номенклатурна лексика у текстах економічного та юридичного дискурсу.	2	2		8

4	Тема 4. Лексико-семантичні процеси в термінології англійської мови (на прикладі економічної та юридичної терміносистем).	2	2		8
5	Тема 5. Когнітивно-дефінітивна значимість терміна та принципи термінологічної номінації.	2	2		12
6	Тема 6. Нормативні вимоги до терміна.	2	2		10
7	Тема 7. Мікросистема економічних та юридичних термінів. Проблема перекладу термінів економічної та юридичної направленості.	4	2		10
Всього		16	14		60

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі заліку.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів спеціальності 035 Філологія ОНМУ, перший (бакалаврський) рівень, ОП «Технічний переклад у сфері морського бізнесу» однакова для всіх дисциплін і має таку структуру:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – диференційований залік	Аудиторна та самостійна навчальна робота	50
	Залікова контрольна робота	50

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Які сфери економічної діяльності охоплює економічна термінологія?

2. Які основні історичні періоди становлення і розвитку термінів англійської економічної термінології Ви знаєте?
3. Які шляхи формування економічної термінології у давньоанглійський, середньоанглійський і новий періоди Ви знаєте? Наведіть приклади.
4. Які групи юридичних термінів за походженням їх основ Ви знаєте? Наведіть приклади.
5. Які групи юридичних термінів за семантичною ознакою Ви знаєте? Наведіть приклади.
6. Поясніть явища транстермінологізації, детермінізації, диференціації значень та ретермінологізації. Наведіть приклади з економічної та юридичної термінології.
7. Які принципи класифікації мовних запозичень Ви знаєте? Поясніть сутність даних принципів.
8. Які мовні інтерференції згідно з інтралінгвістичним принципом класифікації Ви знаєте? Поясніть дані види інтерференції та наведіть по два приклади з економічної термінології на кожен вид.
9. Що є інтернаціоналізмом? Розкажіть про класифікацію інтернаціоналізмів та наведіть по два приклади на кожен вид інтернаціоналізмів.
10. Які способи словотворення економічних термінів Ви знаєте?
11. Які види скорочень Ви знаєте? Наведіть по два приклади на кожен вид.
12. Які термінотипи за мовною формою Ви знаєте? Поясніть.
13. Які продуктивні способи утворення моноксемних термінів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу на кожен спосіб.
14. Які відношення логіко-понятійного характеру існують між лексемами полілексемних термінів?
15. Які двох- та трьохкомпонентні моделі економічних термінів Ви знаєте? Наведіть по два приклади.
16. Коли сформувався основний фонд юридичних інтернаціоналізмів? Наведіть 3 приклади латинських термінів-інтернаціоналізмів.
17. Які історичні події сприяли збільшенню юридичних термінів?
18. Які способи утворення юридичних термінів Ви знаєте?
19. Які структурно-словотворчі особливості юридичних термінів Ви знаєте?
20. Які типи термінів відповідно до їхньої морфемної структури Ви знаєте? Наведіть по три приклади на кожен тип.
21. Які дериваційні моделі словотворення юридичних термінів Ви знаєте? Наведіть по два приклади на кожен модель.
22. Що таке конверсія? Наведіть 2 приклади юридичних термінів, утворених способом конверсії.
23. Наведіть три приклади юридичних термінів, що утворюються синтаксико-морфологічним способом.
24. Які класифікації економічних термінів Ви знаєте?
25. Що називається дублетами? Що є шляхами виникнення дублетів в економічній термінології? Наведіть по одному прикладу.
26. Наведіть по одному прикладу ідеографічних та стилістичних синонімів.
27. Які типи лексичних синонімів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного типу?
28. Які моделі синтаксичних синонімів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожної моделі.
29. Наведіть один приклад словотвірних синонімів.
30. Які види полісемії економічних термінів Ви знаєте? На основі яких метафоричних і метонімічних зв'язків між ЛСВ розвивається полісемія економічних термінів? Наведіть по одному прикладу до кожного зв'язку.
31. Які класи антонімічних термінів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного класу.
32. Які види антонімів за формальною структурою Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу.
33. На які різновиди за ознакою «зрозумілості» тієї або іншої частини населення поділяються юридичні терміни? Наведіть по два приклади до кожного виду.
34. Наведіть по два приклади галузевих та вузькоспеціальних юридичних термінів?
35. Яка існує класифікація юридичних термінів за будовою? Наведіть по одному прикладу до кожного виду.
36. Наведіть три приклади полісемії правничих термінів.

37. Які чотири види омонімічних відносин Ви знаєте? Наведіть по два приклади до кожного виду?
38. Які види юридичних термінів-синонімів за структурою Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного виду.
39. Які види юридичних термінів-синонімів за смисловими відтінками Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного виду.
40. Які типи варіантних відношень в системі англійської юридичної підмови Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного типу.
41. Які різновиди антонімів у правовій терміносистемі Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного виду.
42. Що називається гіперо-гіпонімічними відносинами в термінології? Наведіть два приклади даних відносин в юридичній термінології.
43. Що таке метафоризація терміна? Яким чином здійснюється метафоричне перенесення? Що є умовою метафоризації? Наведіть приклад метафоричного перенесення.
44. Які існують три тлумачення метафор?
45. Наведіть один приклад метафори, коли термін з біологічної сфери переходить у сферу економіки? Поясніть подібність.
46. Наведіть два приклади зооморфної метафори з перекладом.
47. Наведіть два приклади антропоморфної метафори з перекладом.
48. Поясніть значення колірних компонентів у метафорах. Наведіть по два приклади з кожним кольором.
49. Якими відносинами пов'язані два різні поняття у метафоричному терміні? Що таке інваріант?
50. Які функції виконує метафора у термінології? Поясніть дані функції.
51. Наведіть один приклад метафоричного терміну. Поясніть його різні значення та укажіть інваріант.
52. Що таке номінація? Якій вимозі повинна відповідати одиниця номінації?
53. Що є первинною та вторинною номінацією?
54. Що таке семантична деривація? Які види семантичної деривації є найбільш продуктивними?
55. Наведіть один приклад асоціативних зв'язків між різними референтами в юридичній термінології?
56. Наведіть один приклад комбінації джерел під час залучення слів в акт метафоричної термінологічної номінації. Поясніть первинну і вторинну номінацію терміна.
57. Які основні групи метафоричних юридичних термінів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожної групи з перекладом.
58. Наведіть один приклад наявності у термінах-метафорах емоційно-оцінного компонента.
59. Які основні розряди метафоричних моделей Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу з перекладом до кожного джерела формування метафори.
60. Які випадки проникнення термінів в інші термінологічні поля Ви знаєте?
61. Що таке міграція термінологічних елементів? До яких явищ у термінології вона призводить?
62. Наведіть три приклади термінологічної міграції (в економічному та юридичному контексті).
63. Що таке ретермінологізація? Наведіть приклад явища ретермінологізації.
64. Що таке економічна документація?
65. Що таке тратта? Які три сторони причетні до тратти? (Напишіть з перекладом). Які юридичні терміни зустрічаються у тратті? (Напишіть з перекладом).
66. Що таке чек? Які юридичні терміни зустрічаються у чеках?
67. Що таке простий вексель? Які сторони причетні до векселя? Чи вживаються у векселях юридичні терміни?
68. Що таке депозитний сертифікат? Які сторони причетні до депозитного сертифікату? Які юридичні терміни зустрічаються у депозитних сертифікатах? (Напишіть з перекладом).
69. Що таке акредитив? Які юридичні терміни зустрічаються в акредитивах?
70. Які терміни є продуктивними у контрактах? (Напишіть з перекладом).

Основна література

1. Булик-Верхола С. З. Основи термінознавства. Львів: Львівська політехніка, 2016. 192 с.
2. Лавриненко А. А. Практический курс перевода (английский – украинский языки). К.: КиМУ, 2016. 208 с.
3. Олійник Н. А., Скрипник Т. І. Англійська мова для економістів: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 168 с.
4. Термінологія та переклад / Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.
5. English for Lawyers: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Сімонок. Харків: Право, 2011. 648 с.

Допоміжні джерела

1. Термінологічна робота. Словник термінів. Частина 1. Теорія та використання. Київ, 2009. 36 с.
2. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
3. Українсько–російсько–англійський словник основних термінів з дисципліни “Міжнародні економічні відносини” для студентів економічних спеціальностей. К.: НТУУ “КПІ”, 2014. 18 с.
4. Фещук А.В. Англійсько-український юридичний словник. К.: Наукова книга, 2008. 1084 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Теорія та практика перекладу. URL: [http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20\(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.\)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf](http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf)
2. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/5566/1/Tlumachniy%20slovnyk.pdf>
3. Economics/ English Vocabulary Word List. URL: <https://learnersdictionary.com/3000-words/topic/economics>
4. Legal English: учасники процесу, види права, історія. URL: <https://yappi.com.ua/ua/posts/read/legal-english-uchastniki-processa-vidy-prava-i-nemnozhko-istorii>